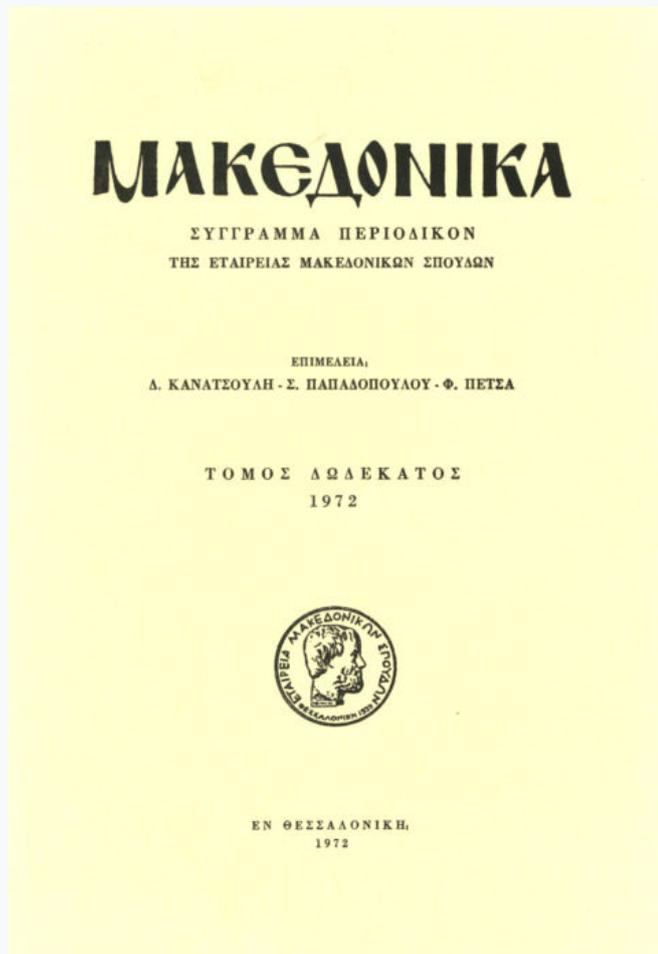

Μακεδονικά

Τόμ. 12 (1972)

Αφιερύεται εις την μνήμην Γεωργίου Θεμελή, Χαραλάμπους Λέκα

Ανέκδοτα έγγραφα περί του Μακεδονικού Αγώνος αφορώντα κυρίως εις τους Έλληνας οπλαρχηγούς των Κορεστίων Νταλίπη και Κύρου

Ιωάννης Κ. Βασδραβέλλης

doi: [10.12681/makedonika.1020](https://doi.org/10.12681/makedonika.1020)

Copyright © 2015, Ιωάννης Κ. Βασδραβέλλης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Βασδραβέλλης Ι. Κ. (1972). Ανέκδοτα έγγραφα περί του Μακεδονικού Αγώνος αφορώντα κυρίως εις τους Έλληνας οπλαρχηγούς των Κορεστίων Νταλίπη και Κύρου. *Μακεδονικά*, 12, 502–506.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.1020>

Στὴν Θεσ/νίκη κατατάχθηκε στὴν Ε' τάξη. Εἶχαμε γυμνασιάρχη τὸν Ἰωάννη Δέλλιο, ἀλλ' ἐπειδὴ ἦταν ὑπέρκοος Ἕλληνας ἔνεκα τοῦ τότε πολέμου ἔφυγε καὶ ἔτσι καὶ τὸ ἐπόμενο ἔτος τὸν ἀναπλήρωσε ὁ καθηγητὴς Γκοτζίαμάνης (ἄριστος ἱστορικός). Εἶχε περὶ τοὺς 220 μαθητές.

Τὸ Γυμνάσιο ὡς κλασσικὸ πιθανὸν νὰ ἦτο ἀπὸ τὸ 1875. Τότε εἶχε καὶ Παρθενωγαγεῖο Γυμνάσιο μὲ πέντε τάξεις, ἀπ' αὐτὸ ἔβγαιναν οἱ τότε δασκάλεις. Τὸ διδασκηρίο του ἦτο στὴν ὁδὸ Σωκράτους, ὅπου τώρα τὸ 5ο θηλέων καὶ τότε ἐπισκενάζετο καὶ λειτουργοῦσε στὸ διδασκηρίο τοῦ Γ' ἀρρένων. Ἐμεῖς οἱ μαθητὲς φοιτούσαμε στὸ τότε νεοοικοδομημένο Χαρίσειο Γηροκομεῖο, στὴν ὁδὸ Μητροπόλεως. Τὸ διδασκηρίο του ἦταν τὸ κατὰ τὴν Ἐκκλ. Παναγοῦδα τότε καινοουργὲς καὶ σήμερον οἰκοκυρικὴ καὶ επαγγελματικὴ σχολή.

Μετὰ τὸ 1865 στὸ χωριὸ μας εἶχαμε ἓνα δάσκαλο Σταύρο Παπασταύρο, Ἡπειρώτη, τελειόφοιτο τοῦ Γυμνασίου Ἰωαννίνων ἀποκατασταθέντα ἐκεῖ. Σ' αὐτὸν μαθήτευσεν ὁ πατέρας μου καὶ ἔμαθε πολὺ καλὰ γράμματα. Δηλ. ἀπ' ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ὑπῆρχαν διδάσκαλοι μορφωμένοι.

Προσθέτω καὶ τὰ ἑξῆς: Μετὰ τὸ 1900 ἰδρύθηκε τὸ ὑποδιδασκαλεῖο τοῦ κ. Χάρακα, ἀπ' τὸ ὁποῖο ἀποφοίτησαν πάρα πολλοὶ διδάσκαλοι ἀπ' τὴ Χαλκιδική. Ἀπὸ τὸ 1900 καὶ ἑξῆς ὅλες οἱ κομποπόλεις στὴ Χαλκιδικὴ πού ἐργάσθηκα εἶχαν σχολεῖα, μὲ 3, 4, 5, καὶ 6 δασκάλους.

ΙΩΑΝ. Κ. ΒΑΣΔΡΑΒΕΛΛΗΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΑΓΩΝΟΣ ΑΦΟΡΩΝΤΑ ΚΥΡΙΩΣ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΑΣ ΟΠΛΑΡΧΗΓΟΥΣ ΤΩΝ ΚΟΡΕΣΤΙΩΝ ΝΤΑΛΙΠΗΝ ΚΑΙ ΚΥΡΟΥ

Ἐξακολουθῶν τὴν ἔρευναν τῆς ἀνευρέσεως ἐγγράφων ἀνεκδότων, ἀρχαικῶν συλλογῶν τουρκικῶν, ἑλληνικῶν καὶ ἄλλων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, δημοσιεῖω κατωτέρω ἀνεκδότον ἐγγράφον ἀποσταλὲν ἄρμοδιος τὴν 11 Δεκεμβρίου 1906 ἐκ Μοναστηρίου εἰς ἐξέχουσαν προσωπικότητα τῶν Ἀθηνῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, περιέχον μετ' ἄλλων εἰδήσεων καὶ λίαν σημαντικὰς πληροφορίας διὰ τοὺς ἐντοπίους Ἕλληνας ἐκ Μακεδονίας ὀπλαρχηγούς τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος Δημήτριον Νταλίπην καὶ Παῦλον Κύρου, πεσσόντας ὑπὲρ πατρίδος κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος (1904-1908).

Αἱ δημοσιευόμεναι ἐδῶ πληροφορίαι συμβάλλουν θετικῶς εἰς τὴν ἑτοιμαζομένην κατ' αὐτάς νὰ δημοσιευθῇ ὁλοκληρωμένην ἱστορίαν τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος, εἶναι δὲ γνωστόν ὅτι τὸσον ἡ Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν, ὅσον καὶ ἄλλοι Ἕλληνες ἀλλὰ καὶ ξένοι ἱστοριογράφοι, ἐδημοσίευσαν πολλὰς ἐργασίας ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, ἀλλὰ δέ, ὡς γνωρίζω, εὐρίσκονται ὑπὸ δημοσίευσιν.

11 Δεκεμβρίου 1906

Συνεχίζων τὴν τελευταίαν ὑποβληθεῖσαν ἔκθεσίν μου, λαμβάνω τὴν τιμὴν ν' ἀναφέρω τὰ μετ' αὐτῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ ταύτῃ συμβεβηκότα.

Τῇ 1ῃ Νοεμβρίου ὁ στρατὸς περιεκύκλωσε τὸ χωριὸν Δοβρόλιστα¹ (περιφερεία Νεστραμίον), ἔθθα ἐκρίπτετο ἡ ὑπὸ τὸν Βούλγαρον βοεβόδα Κόλε² σμυμορία ἐκ τεσσάρων ἀνδρῶν. Ἐπικολούθησε συμπλοκή, καθ' ἣν ὁ Κόλες, ὡς καὶ πάντες οἱ κομίται, ἐν οἷς καὶ δύο Τοῦρκοι ἐφονεύθησαν. Ἐκ τοῦ στρατοῦ ἐφονεύθησαν δύο καὶ ἐπληρώθησαν ἕτεροι δύο.

1. Δοβρόλιστα, χωριὸν τοῦ νομοῦ Καστορίας πλησίον τοῦ Νεστορίου, τώρα λέγεται Καλοχώρι.

2. Βοεβόδας Κόλε, Βούλγαρος ἀρχισυμμορίτης.

Τῇ 2α Νοεμβρίου ὄργανόν τι τοῦ ἐκτελεστικοῦ τμήματος Κλεισούρας¹ ἐπυροβόλησε ἐνεδεῖον παρὰ τὴν Ζαγοριτσάναν² κατὰ τοῦ Βουλγάρου Κοῦζον Καλογιάννη, μλωθροῦ, μέλους τῆς Ἐπιτροπῆς Ζαγοριτσάνης ἀνεπιτυχῶς. Ὁ στρατὸς Ζαγοριτσάνης καὶ Κομμανιτσόβου³ ἐπετέθη κατὰ τοῦ πυροβολήσαντος οὗτος ἠδυνήθη νὰ διασωθῆ.

Οἱ κάτοικοι Ζαγοριτσάνης ἔντρομοι ἐκ τῶν πυροβολισμῶν, ἐκρύπτοντο εἰς τοὺς λάκκους ἔχοντας τὴν ἰδέαν ὅτι ἐπρόκειτο περὶ πολυμελοῦς Ἑλληνικοῦ σώματος.

Τῇ 9ῃ Νοεμβρίου ἐν Περλεπέ⁴ ἐφρονεῖθη Σέρβος τις βιβλιοπώλης ὑπὸ τῶν ὀργάνων τοῦ Βουλγαρικοῦ Κομιτάτου. Ὁ δολοφόνος συνελήφθη ὑπὸ τοῦ Ὀθωμανοῦ νυκτοφύλακος, ὅστις ὁμως πυροβοληθεὶς ὑπὸ ἄλλων ἐν τῷ μεταξὺ προσδραμιόντων Βουλγάρων ἔπεσε νεκρὸς καὶ οὕτως ὁ φονεὺς κατορθώσασκε νὰ διαφύγῃ. Τῇ ἐπομένῃ ἡμέρᾳ Κυριακῇ ὁ ἐξαδέλφος τοῦ Ὀθωμανοῦ νυκτοφύλακος μεταβάς μετὰ δέκα ἄλλων ὁπαδῶν του ἐκ Μοναστηρίου εἰς Περλεπέν, ἐφόνευσε τὸν φονέα τοῦ ἐξαδέλφου του, καθ' ἣν ὥραν ἐξήρχετο τῆς ἐκκλησίας μετὰ δὲ τὸν φόνον παρεδόθη εἰς τὴν ἀστυνομίαν. 2

Τῇ 15 Νοεμβρίου Σερβικὴ συμμορία ἠχηματώσασκε τὸν Ἡγούμενον τῆς παρὰ τὸν Περλεπέν Μονῆς Τρέσαβαβεις μετὰ ἑνδεκα ἄλλων Βουλγάρων, ὧν ἀγνοεῖται εἰστέ ἡ τύχη.

Τῇ 23 N|βρίου τὸ ὑπὸ τὸν Βολάνη⁵ σώμα, ἐφόνευσε δύο Βουλγάρους ἐν Δοβρομίρ⁶, καθ' ὃν πολλὰ ἐπῆρχον κατοχυροῖα καὶ ἀποδείξεις ἐπὶ προδοσίας.

Τῇ 26 N|βρίου ἐφρονεῖθη ἐν Μπούφι⁷ ἐνθα εἶχε μεταβῆ πρὸς εἰσπραξίην χρημάτων ὁ ἐκ Πισοδερίου⁸ Νικόλαος Σαντόπουλος. Καίτοι ἔθεωρεῖτο ἐκ τῶν ἀκραιφῶν ὁπαδῶν τῆς Ἑλληνικῆς μερίδος οὐχ ἤττον τὰ αἰσθήματα αὐτοῦ ἦσαν μᾶλλον ἀμφίβολα, μετὰ πολλῆς δ' ἐπιφυλάξεως ἐφερόμεθα πρὸς αὐτόν.

Πρὸ ἔτους ἔπιπτε θῆμα ὑπὸ φρικτὰς συνθήκας τῆς Βουλγαρικῆς θηριωδίας ὁ ἱερεὺς Νεβόλιανη⁹ Παπα-Κωνσταντῖνος Χριστιδῆς. Ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας ἐφρονεῖθη τῇ 19ῃ N|βρίου ἐντὸς τῆς οἰκίας του ὁ ἕτερος Ὀρθόδοξος ἱερεὺς τοῦ εἰρημένου χωρίου Παπα-Ἀναστάσιος. Ἀπὸ δύο μηνῶν εἶναι ὁ πέμπτος ἱερεὺς, ὅστις φονεῖται εἰς τὸ τμήμα Φλωρίνης.

Ὁ φονεθεὶς ὀργανοκοντούτης περίπου ἦτο εἰς ἐκ τῶν σπουδαιότερων παραγόντων τοῦ χωρίου του καὶ προσεπάθει νὰ συγκρατῆ τοῦτο εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν καὶ νὰ ἐμπνέῃ εἰς τοὺς κατοίκους ἐθνοσυναισθασμὸν καὶ ἐθνικὴν συνείδησιν. Βεβαίως δὲν ἠδύνατο νὰ συγκρατῆ πρὸς τὸν Παπα-Κωνσταντῖνον, ὅστις ἦν ἀληθῆς Ἑθνικὸς ἀπόστολος. Ἀλλ' αἱ γεροντικά του δυ-

1. Κλεισούρα, ἡ γνωστὴ πολυπαθῆς κωμόπολις ἐπὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ πρὸς Καστορίαν.
2. Ζαγοριτσανη, τώρα λέγεται Βασιλειάδα, χωρίον παρὰ τὴν δημοσίαν ὁδὸν Κλεισούρας-Καστορίας.

3. Κομμανιτσοβον, τώρα λέγεται Λιθία Καστοριάς (παρὰ τὴν Μονὴν Τσιριλόβου).

4. Περλεπές, κωμόπολις ἀνήκουσα εἰς τὴν Νότιον Γιουγκοσλαβίαν.

5. Βολάνης Γεώργιος, Ἑλληὴν ὄπλαρχηγὸς τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος ἐκ Λάκκων Κρήτης μὲ μεγαλειώδη δρᾶσιν εἰς τὴν περιφέρειαν Μοριχόβου κυρίως καὶ ἀλλαχού τῶν περιφερειῶν Μοναστηρίου, Φλωρίνης, Καστορίας κ.λ.

6. Δοβρομίρ, χωριὸ εἰς πεδιάδα Μοναστηρίου ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ Ἐριγῶνος ἀνήκον εἰς Γιουγκοσλαβίαν.

7. Μπούφι, χωρίον τοῦ νομοῦ Φλωρίνης, τώρα λέγεται Ἀκρίτας.

8. Πισοδέρη, χωρίον μεταξὺ Φλωρίνης καὶ Καστορίας γνωστὸν κυρίως διὰ τοὺς ἥρωικούς ἀγῶνας τῶν κατοίκων κατὰ τῶν Βουλγάρων κομιτατζήδων. Πατρίς τοῦ γενναίου Παπασταύρου Τσάμη δολοφονηθέντος ὑπὸ τῶν Βουλγάρων.

9. Νεβόλιανη, χωρίον τοῦ νομοῦ Φλωρίνης. Ὑπάρουν δύο: Ἡ σημερινὴ Σκοπιά (ἐγγυὺς καὶ νοτιῶς Φλωρίνης) καὶ τὰ Βαλτόνερα εἰς τὴν Χειμαδίτιδα. Ἐδῶ πρόκειται μᾶλλον περὶ τῶν Βαλτόνερων.

νάμεις διετίθεντο πᾶσαι εἰλικρινῶς ὑπὲρ ἡμῶν, δι' ἧ ἀπόλεια τοῦ Παπα-Ἀναστασίου εἶναι καιρίον / πληγμία εἰς τὴν ὑπονοηθεμένην ἀπὸ τινος δραστηρίως περιφέρειαν Φλωρίνης. 3

Τῇ 25 N / βόλιον ἐν Σόβιτις¹ τοῦ Μοριχόβου ἐφρονεῖθι μετὰ μικρὰν συμπλοκὴν ὑπὸ τοῦ σώματος Βρόντας² ὁ Βούλγαρος Κομιτατζής Τράτσος καὶ εἰς ἐπληρωθῆ. Ὁ πληρωθεὶς φεύγων ἔσφιξε τὸ χαρτοφυλάκιόν του ἐν φῶ εὐρέθησαν ἔγγραφα διάφορα περιελθόντα εἰς χεῖρας μὴ ἀλλ' ἀσημίματα.

Ἐπίσης δ' ἐφρονεῖθι καὶ ὁ ἐκ τοῦ χωρίου Σόβιτις Τσόγε, ὅστις ἐξηπάτησε τὸ σῶμα διαβεβαίωσας ὅτι ἐν τῷ χωρίῳ δὲν ἐπῆρχον οὔτε στρατὸς οὔτε κομίται. Ἐκ τῶν ἔγγράφων, ἀτινα εὐρέθησαν ἐπὶ τοῦ φρονεθέντος καταδεικνύεται ὅτι οὗτος ἦτο διορισμένος ἐπίτροπος καὶ εἰσπράκτωρ τοῦ Βουλγαρικοῦ Κομιτάτου ἐν τῷ εἰρημένῳ χωρίῳ.

Τῇ 16 N / βόλιον συνελήφθησαν ὑπὸ τοῦ στρατοῦ αἰχμάλωτοι ἔξ ἄνδρες τοῦ σώματος Νταλίτης³ παρὰ τὸ Πισσοδέριον, ὧν τὰ ὀνόματα εἰσὶ τὰ ἐξῆς Κώστας Μπαρόντας ἐξ Ἀταλάντης, Παντελῆς Παλαβάζος ἐξ Ἀθηνῶν, Παναγιώτης Σουκος ἐξ Ἀδριτσαίνης, Πέτρος Ἰακώβου ἐκ Κορτσάς, Εὐθίμιος Δημητρίου ἐκ Λάρδας καὶ Ἡλίας Ὀρφανός ἐξ Ἀδριτσαίνης.

Τῇ 17 η παρελθόντος μηνὸς ὁ ὄπλαρχηγὸς Νταλίτης μετὰ δεκάδος ἀνδρῶν κωκλωθεὶς ὑπὸ τοῦ στρατοῦ παρὰ τὸ Ζέλοβον μετὰ βραχείαν σύγκρουσιν ἐφρονεῖθι, τῶν λοιπῶν ἀνδρῶν ἐπιτυχόντων νὰ διαφύγῃσι.

Τῇ δὲ 19 η ἰδίῳ ὁ ὄπλαρχηγὸς Παῦλος Κύρου⁴ μετὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν διασωθέντων ὀπαδῶν τοῦ Νταλίτη ἐνέπεσε παρὰ τὴν Ὀστιμαν εἰς ἐνέδραν στρατοῦ, ἐκ τῆς ὁποίας πάντες διασώθησαν πλὴν τοῦ Παύλου φρονεθέντος.

Ἐκ τῶν διασωθέντων τρεῖς περιπλανώμενοι ἔφθασαν εἰς Γερμανίαν,⁵ ἔνθα εἰς ἐξ αὐτῶν εἰσελθὼν εἰς τὸ χωρίον ἐφρονεῖθι ὑπὸ τῶν / ἐκεῖ χωροφυλάκων. Οἱ δ' ἕτεροι δύο φυγόντες ἐκεῖθεν ἔφθασαν εἰς Μπουφι, ἔνθα εἰς ἐξ αὐτῶν ἐφρονεῖθι, τοῦ ἑτέρου κατορθώσαντος νὰ διασωθῆ εἰς τι παρακεῖμενον χωρίον. 4

Κατ' ἄλλας πληροφορίες, αἵτινες φαίνονται πιθανόταται, τὰ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Νταλίτη καὶ Παύλου Κύρου ἔχουσιν ὡς ἐξῆς.

Ὁ Νταλίτης μετὰ τῶν ὀπαδῶν του διέμενε ἐν τῇ παρὰ τὸ Πισσοδέριον Μορῆ τῆς Ἀργίας Τριάδος, ὅτε γνωσθεῖσας τῆς παρουσίας του ἐπροδόθη ὑπὸ Ζελοβίτου Βουλγάρου, ὅστις εἰδοποίησε διὰ τινος ρουμανίζοντος τὸν στρατὸν τοῦ Πισσοδερίου, ἐνφ' ταυτοχρόνως ὁ Βούλγαρος ἔθετεν εἰς κίνησιν τὴν ἐκεῖ πον κρυπτομένην Βουλγαρικὴν συμμαχίαν. Ὁ στρατὸς ἐκινήθη πρὸς τὴν Μορῆν, ἐξ ἧς ἀνεχώρηε ὁ Νταλίτης, συνέλαβε δὲ τέσσαρας τῶν ὀπαδῶν βραδόνοντας ν' ἀπέλθωσιν. Ἡ συμμαχία βαδίζουσα ἐν τῷ σκότει ἐνέπεσεν εἰς τὴν ἐνέδραν τῶν Βουλγάρων, οἵτινες προσβολήσαντες ἐφόνευσαν τὸν Νταλίτην. Οἱ λοιποὶ διεσώθησαν καὶ ἠνώθησαν τὴν αὐτὴν ἡμέραν μετὰ τοῦ Παύλου Κύρου, ὅστις ἀπῆλθεν εἰς Ὀστιμαν. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν πρὸ τῶν Παύλου Κύρου ἐξερχόμενος τοῦ οἴκου, ἔνθα διενεκτήρευσεν ἐπιπροβολήθη καθ' ὁδὸν ὑπὸ Βουλγάρων Κομιτῶν, οἵτινες εἶχον παρακολοθηθεὶς τὰς κινήσεις τοῦ σώματος καὶ ἐφρονεῖθι.

1. Σόβιτις Μοριχόβου, χωρίον εἰς Γιουγκοσλαβίαν.

2. Βρόντας, Ἕλλην ὄπλαρχηγὸς τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος, ἀνθυπίαρχος Βασιλείου Παπῆ, γεννηθεὶς εἰς Πάτρας 1876.

3. Νταλίτης Δημήτριος, Ἕλλην ὄπλαρχηγὸς ἐκ Γαύρου τῶν Κορεστίων, λαμπρὸς πατριώτης καὶ πολεμιστής. Ὀλόκληρος ἡ οἰκογένειά του προσέφερε μεγάλας ὑπηρεσίας εἰς τὴν πατρίδα.

4. Κύρου Παῦλος, Ἕλλην γενναῖος ὄπλαρχηγὸς ἐξ Ἀνταρτικοῦ τῶν Κορεστίων, προσενηκῶν μεγάλας ὑπηρεσίας εἰς τὸν Μακεδονικὸν Ἀγῶνα.

5. Γέρμαν, χωρίον τῶρα λέγεται Ἅγιος Γερμανὸς παρὰ τὴν λίμνην Μικρὰ Πρέσπα.

Οἱ ὀπαδοὶ του κρηπτόμενοι ἐν ἄλλαις οἰκίαις διεσώθησαν. Τινὲς ὁμῶς τούτων διασχορ-
πισθέντες συνελήφθησαν ὑπὸ τοῦ στρατοῦ καὶ ἄλλοι ἐφρονεῦθησαν ὡς ἀνωτέρω περιεγράφη.

- 5 Ὁ Δημήτριος Νταλίπης ἐκ Γκαμπρέ¹ καταγόμενος ἦτο γενναῖος καὶ ἀρκούντως ἰκα-
νὸς ὄπλαρχηγός, γνωρίζων καλὸς τὰ μέρη καὶ χωρία καὶ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην ἐπαρκῶς
χρήσιμος. Τὸ κτίριον προσὸν αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Παύλου Κόρου ἐκ Ζελόβου² καταγόμενου ἦτο
ὅτι ἦσαν ἐγγχώριοι, ἐπομένως ἐγκρατεῖς τῶν λαλομένων γλωσσῶν, γινώσται τοῦ τόπου καὶ
τῶν κατοίκων πρὸς πολλοὺς τῶν ὁμοίων συνεδέοντο διὰ φιλίας καὶ συγγενείας καὶ διὰ τὸν
λόγον τούτων κατορθοῦν νὰ πλησιάζωσι καὶ νὰ εἰσέρχονται εἰς τὰ χωρία, ἀποβαίνοντες οὕτω
χρήσιμοι ἐκεῖ ὅπου ἰκανώτερος ἀρχηγός ἀλλὰ ξένος δὲν θὰ ἐπετύγχανε νὰ ἐξασχῆ ἐπιρροὴν
ἐπὶ τοῦ τμήματος τῶν Κορεστίων, ἐνθα αἱ Βουλγαρικαὶ ἐνέργειαι τοσοῦτον βαθείας ἀνε-
πύων ὄλγας.

Τῆ 5 Δ /βρίον τοῦ ὑπὸ τοῦ Ζάκα³ σώμα ἐπεχείρησεν ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ σχηματικῶν χωρίου
Κλάδερο⁴ ΒΑ τῆς Καστορίας. Ἀφοῦ διὰ σχεδίων διήλθε τὴν λίμνην, ἀφίχθη εἰς τὸ ἐν λόγῳ
χωρίον καὶ ἤρξατο τῆς ἐπιθέσεως. Οἱ κάτοικοι ἀντέταξαν ἰσχυρὰν ἀμυναν καὶ ἤρξαντο πι-
ροβολοῦντες. Κατὰ τὴν συμπλοκὴν ἐφρονεῦθη εἰς χωρικός, δέκα δ' ἕτεροι συνελήφθησαν ὑπὸ
τοῦ σώματος κατηγοροῦμενοι διὰ διαφόρους καθ' ἡμετέρων δολοφονικὰς πράξεις καὶ δικα-
σθέντες ἐπτά μὲν ἀπελύθησαν, τρεῖς δ' ἔθανatóθησαν.

Ἡ πράξις ἦτο λίαν τολμηρά, διότι τὸ Κλάδεροπ εἶναι ἔδρα ἐπικίνδυνος τῶν Βουλγα-
ρικῶν ἀνιμοσίων καὶ τῆς ἐν γένει κατὰ τὸ τμήμα ἐκεῖνο προπαγάνδας.

ΙΩΑΝ. Κ. ΒΑΣΔΡΑΒΕΛΛΗΣ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΠΑΛΑΙΟΥΣ ΑΠΟΦΟΙΤΟΥΣ
ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΤΣΟΥΤΥΛΙΟΥ
ΠΟΥ ΕΞΕΙΛΙΧΘΗΣΑΝ ΣΕ ΛΑΜΠΡΟΥΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑΣ
ΚΑΙ ΔΙΕΠΡΕΨΑΝ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ὁ κ. Χρῆστος Τσώτσης, καταγόμενος ἀπὸ τὸν Βυθὸ τῆς ἐπαρχίας Βοῖου τῆς Δυτικῆς
Μακεδονίας, παλαιὸς μαθητὴς τοῦ ἐξαιρέτου Γυμνασίου Τσουτυλίου, ἀπὸ τὸ ὅποιον πέ-
ρασαν ἑκατοντάδες Ἑλλήνων τόσοσ ἀπὸ τὴν ὑπόδουλη ὅσον καὶ τὴν ἐλεύθερη Ἑλλάδα,
ἐρευνῆσε καὶ ἐρευνᾷ ἀκόμη ἀρχεῖα, βιβλιοθηκὲς σχολικὲς καὶ μοναστήρια καὶ ἀνευρίσκει
ἐγγραφα καὶ ἄλλα γραπτὰ μνημεῖα χρήσιμα γιὰ τὴν τοπικὴ ἱστορία τῆς Μακεδονίας.

Ὁ συμμαθητὴς αὐτοῦ ἐρευνητῆς ἔθεσε στὴ διάθεσὴ μου ἀντίγραφον ἐγγράφου τοῦ σχο-
λικοῦ ἔτους 1897-1898, τὸ ὅποιον ἀφορᾷ εἰς τὸν ἀείμνηστον ἱατρὸν Γεώργιον Ἰωάννου
Βασδραβέλλην ἀπὸ τὸ Βλάτι τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας, ὁ ὅποιος, ἀποφοιτήσας ἀριστοῦ-
χος τὸ σχολικὸν ἔτος 1897-98, μετέβη ἐν συνεχείᾳ εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἐνεγράφη εἰς τὴν ἰα-

1. Γκαμπρέ, χωρίον τοῦ νομοῦ Καστορίας (Κορεστία), τώρα λέγεται Γαῦρος, κείμενον
ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Φλωρίνης-Καστορίας.

2. Ζελόβον, χωρίον κάτωθι τοῦ Πισοδερίου ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Φλωρίνης-Καστορίας. Ὁνο-
μαστὸν διὰ τοὺς ἠρωτικούς ἀγῶνας τῶν κατοίκων του ἐναντίον τῶν Βουλγάρων κομιτατζή-
δων. Περιοχὴ εἰς τὴν ὁποίαν ἔδρασαν ὁ Παῦλος Μελάς καὶ πλείστοι ἄλλοι ἀρχηγοὶ τῶν
Ἑλλήνων ἀνταρτῶν. Σημερινὸν Ἄνταρτικόν.

3. Ζάκας, ὁ Ἑλλήν ὄπλαρχηγός Γρ. Φαληρέας, ἀργότερον στρατηγός.

4. Κλαδερόπι, χωρίον τῆς περιοχῆς Πρεσπῶν, μάλλον πρόκειται διὰ τὸ χωρίον
Κοντορόπι Καστορίας, ἐνθα ἔδρασαν ὁ Ζάκας καὶ ὅπου τὴν 14.11.1906 ἐφρονεῦθησαν 5
Βουλγαροὶ πράκτορες.